

Sygn. akt I ACa 1368/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Jerzy Paszkowski

Sędziowie: SA Marzena Konsek-Bitkowska

SO del. Beata Byszewska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Likos

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2014 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Organizacji (...) S.A.

z siedzibą w P.

przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą

w C.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 10 czerwca 2013 r. sygn. akt XXVI GC 808/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od Organizacji (...) S.A. z siedzibą w P. na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

I ACa 1368/13

UZASADNIENIE

Powódka - Organizacja (...) spółka akcyjna z siedzibą w P. - wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością kwoty 260 000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W pozwie powódka domaga się zapłaty kary umownej w kwocie 260 000,00 złotych naliczonej zgodnie ze wzorem: iloczyn ilości odpadów o nieudokumentowanym odzysku i recyklingu oraz stawki jednostkowej (1 000 000,00 kg x 0,26 złotych) oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od daty 31 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty.

Podstawą wystąpienia z roszczeniem o zapłatę przedmiotowej kary umownej było niedostarczenie przez pozwanego dokumentacji potwierdzającej odzysk oraz recykling za 2011 rok w IV kwartale w terminie uzgodnionym przez strony w umowie z dnia 4 stycznia 2011 roku o recyklingu odpadów opakowaniowych. Dostarczona przez pozwanego

dokumentacja w dacie przewidzianej przez ww. umowę nie zawierała, w świetle twierdzeń, powódki prawidłowego oznaczenia dotyczącego ilości przyjętych do odzysku, odpadów opakowaniowych lub użytkowych.

Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym

W sprzeciwie pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zaskarżyła przedmiotowy nakaz w całości, wniosła o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu od powódki na rzecz pozwanej według norm przepisanych.

Pozwana podniosła, iż ww. dokumentacja została przez niego dostarczona w terminie oraz, że zawierała treść uzgodnioną przez strony w Załączniku (...) do Podmiotowej umowy, natomiast wszelkie zmiany wprowadzone do niej zostały na wyraźną prośbę powódki.

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2013 roku Sąd Okręgowy oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej koszty procesu.

Powyższy wyrok zapadł po dokonaniu przez Sąd Okręgowy następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

Dnia 4 stycznia 2011 roku strony zawarły umowę zlecenia, na podstawie której pozwana miała świadczyć usługi na rzecz powódki polegające na zebraniu z dowolnego miejsca na terenie Polski odpadów opakowaniowych, wykonanie procesu recyklingu odpadów opakowaniowych, polegające na takim ich przetworzeniu, które pozwala na ich wykorzystanie w nowych produktach, zgromadzenie oraz przekazanie Zleceniodawcy dokumentacji potwierdzającej odrębnie odzysk i odrębnie recykling.

W przypadku nie wywiązania się przez Zleceniobiorcę w części lub w całości ze zobowiązania, Zleceniobiorca bez osobnego wezwania zobowiązany był dostarczyć dokumentację w terminie niezwłocznym i zapłacić karę umowną w wysokości odsetek za każdy dzień opóźnienia liczonych od podstawy stanowiącej iloczyn obowiązującej stawki opłaty produktowej i ilości odpadów o udokumentowanym wykonaniu recyklingu. W przypadku niedostarczenia dokumentacji do 30 dnia następującego po roku rozliczeniowym, zleceniobiorca zobowiązany był zapłacić karę umowną w wysokości równoważności stanowiącej iloczyn obowiązującej stawki opłaty produktowej i ilości odpadów o nieudokumentowanym wykonaniu recyklingu powiększoną o odsetki liczone za każdy dzień niedostarczenia dokumentacji.

W załączniku (...) do ww. umowy strony określiły, iż łącznie poddane zostanie recyklingowi 6 000,00 Mg odpadu sklasyfikowanego pod kodem 15 01 07 stanowiącego odpady opakowaniowe ze szkła, za łączną cenę 234 000,00 złotych, tj. za 39,00 złotych za 1 Mg odpadów, a dokumentacja związana z poddaniem odpadów odzyskowi i recyklingowi zostanie dostarczona powódce w czterech transzach po 1 500, 00 Mg każda za kolejne kwartały 2011 roku do dnia 15 kwietnia 2011 roku, 15 lipca 2011 roku, 15 października 2011 roku, natomiast dokumentacja za IV kwartał miała być dostarczona powódce do dnia 15 stycznia 2012 roku.

W przedmiotowej umowie z dnia 4 stycznia 2012 roku w § 12 strony ustaliły, że wszelkie zmiany treści niniejszej umowy, w tym załącznika, wymagają dla swojej ważności formy pisemnej w postaci aneksu.

Poza sporem było, że za I kwartał 2011 roku dokumentacja dot. przetworzenia 1 500,00 Mg odpadów została dostarczona w terminie, a należność wynikająca z wystawionej faktury w kwocie 71 955,00 zł uregulowana.

W wiadomości mailowej z 17 marca 2011 roku przesłanej przez K. K.- asystentkę zarządu powodowej spółki do J. R.-pracownika spółki pozwanej zostało zgłoszone nowe zapotrzebowanie na ilość odpadów do ponad 7 000,00 Mg na rok.

W dniu 26 czerwca 2011 roku pozwana wystawiła na rzecz powódki fakturę VAT nr (...) na łączną kwotę 95 940,00 złotych z tytułu odzysku i recyklingu 2 000,00 Mg odpadów ze szkła w II kwartale. Pozwana dostarczyła również dokument potwierdzający recykling za rok 2011 nr (...) dotyczący 2 000,00 Mg odpadów ze szkła oraz dokument

potwierdzający odzysk za rok 2011 nr (...) dotyczący 2 000,00 Mg odpadów ze szkła. Należność została uregulowana w całości.

Następnie w dniu 14 września 2011 roku powódka potwierdziła zapotrzebowanie w masie 2 000,00 Mg za III kwartał 2011 roku, a następnego dnia w związku z otrzymaną kontrofertą powódka zaproponowała obniżenie dotychczasowej ceny do kwoty 36 złotych za Mg. Propozycja nie została zatwierdzona przez pozwaną. Dnia 23 września 2011 roku powódka poinformowała, iż masa zapotrzebowania z ilości 2 000,00 Mg powróci do wielkości pierwotnej ustalonej w załączniku z dnia (...) do umowy z dnia 4 stycznia 2011 roku, czyli 1 500,00 Mg za III kwartał rozliczeniowy.

W dniu 30 września 2011 roku pozwana wystawiła na rzecz powódki fakturę VAT nr (...) na łączną kwotę 71955,00 złotych z tytułu odzysku i recyklingu 1 500,00 Mg odpadów ze szkła w III kwartale. Pozwana dostarczyła również dokument potwierdzający recykling za rok 2011 nr (...) dotyczący 1 500,00 Mg odpadów ze szkła oraz dokument potwierdzający odzysk za rok 2011 nr (...) dotyczący 1 500,00 Mg odpadów ze szkła. Należność nie została uregulowana w kwocie 21 955,00 złotych.

Faktura VAT nr (...) za IV kwartał na łączną kwotę 71 955,00 złotych z tytułu odzysku i recyklingu 1 500,00 Mg odpadów ze szkła została wystawiona w dniu 30 grudnia 2011 roku. Pozwana dostarczyła również komplet dokumentacji potwierdzającej recykling za rok 2011 nr (...) dotyczący 1 500,00 Mg odpadów ze szkła oraz dokument potwierdzający odzysk za rok 2011 nr (...) dotyczący 1 500,00 Mg odpadów ze szkła.

Pismem z dnia 12 stycznia 2012 roku powódka poinformowała pozwaną, iż nie jest zainteresowana zwiększeniem tonażu zamówionej usługi recyklingu i odzysku odpadów opakowaniowych o kodzie 15 01 07 w roku 2011 roku. W związku z tym powódka odesłała dokumenty potwierdzające odzysk oraz recykling nr (...) z prośbą o ich skorygowanie.

W odpowiedzi na ww. pismo powódki pozwana poinformowała w piśmie z dnia 17 stycznia 2012 roku, iż zgodnie z umową oraz zwiększeniem zapotrzebowania na przedmiotową usługę przetworzyła na rzecz powódki 6 500 Mg odpadu. Zwiększenie ilości przetworzonego odpadu nastąpiło w II kwartale, co zostało potwierdzone przez przyjęcie i dokonanie zapłaty należności wynikającej z faktury VAT nr (...) z dnia 30 grudnia 2011 roku. W związku z powyższym pozwana ponownie przesłała ww. dokumenty wraz z prośbą o przesłanie kopii przyjętej faktury VAT nr (...) za IV kwartał.

Następnie pismem z 01 lutego 2012 roku powódka zawiadomiła pozwaną, że w związku z brakiem skutecznej zmiany umowy z 04 stycznia 2011 roku w zakresie tonażu recyklingu oraz odzysku odpadów opakowaniowych ze szkła o kodzie 15 01 07 do pułapu wyższego niż 6 000,00 Mg na rok, odsyła dokumenty potwierdzające odzysk oraz recykling nr (...) oraz fakturę VAT nr (...) bez księgowania ze wskazaniem, że żądana kwota jest nienależna.

Pozwana przy piśmie z 08 lutego 2012 roku przesłała do powódki ponownie powyższy dokument opatrzony słowem „korekta” na łączną masę odpadów w wysokości 1 000 Mg i fakturę korygującą z 07 lutego 2012r. Należność nie została uregulowana.

W odpowiedzi na powyższe powódka w dniu 24 kwietnia 2012 roku, powiadomiła pozwaną, iż nie otrzymała dokumentacji potwierdzającej odzysk oraz recykling odpadów odpowiadającej wzorowi określonemu w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2006 roku w sprawie dokumentów potwierdzających odrębnie odzysk, oraz recykling. Wyjaśniła, iż obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości umieszczenia na przedmiotowych dokumentach adnotacji o treści korekta. W związku z nie przedstawieniem w określonym w umowie terminie odpowiedniej dokumentacji powódka naliczyła na rzecz pozwanej karę umowną w wysokości 520 000, 00 złotych.

Sąd Okręgowy, po dokonaniu oceny dowodów przeprowadzonych sprawie, wskazał, że w przedmiotowej sprawie strona powodowa swoje roszczenie wywodzi z dostarczenia powodowi przez pozwanego w IV kwartale 2011 roku dokumentacji na 1 500 Mg nie zaś na 1 000 Mg i z tego tytułu żąda zasądzenia kary umownej.

W ocenie Sądu Okręgowego ze stanowiskiem powoda, że zobowiązanie pozwanego w IV kwartale zostało nienależycie wykonane, nie sposób się zgodzić. W załączniku (...) ustalono nie tylko ogólną ilość odpadów, ale również określono szczegółowo na jaką ilość odpadów w kolejnych kwartałach ma być powodowi dostarczona dokumentacja. Okoliczność, że zgodnie z żądaniem powoda, strona pozwana w II kwartale dostarczyła dokumentację potwierdzającą odzyskanie 2 000 Mg odpadów nie miała w ocenie Sądu Okręgowego, znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ powyższa zmiana nie została przez strony sporządzona w formie przewidzianej przez umowę je łączącą. zgodnie z § 12 przedmiotowej umowy wszelkie zmiany jej treści, w tym załącznika, wymagają dla swojej ważności formy pisemnej w postaci aneksu. Strony jednoznacznie w załączniku do umowy ustaliły, że w IV kwartale pozwany jest zobowiązany dostarczyć dokumenty wykazujące odzysk 1 500 Mg odpadów.

Żaden aneks zmieniający przedmiotowy załącznik nie został przez strony podpisany, co oznacza, że wszelkie ewentualne ustne porozumienia w tym zakresie nie są ważne (art. 76 k.c. w zw. z art. 77 § 1 k.c.).

W świetle powyższego Sąd Okręgowy uznał, że pozwana dokonała świadczenia za IV kwartał zgodnie z treścią umówionego stosunku obligacyjnego. Komplet dokumentów został przez pozwaną dostarczony zgodnie z terminem przewidzianym w załączniku (...) czyli do 15 stycznia 2012 roku, również zgodnie z treścią załącznika (...) została wykazana wielkości tonażu odpadów. W świetle powyższych ustaleń roszczenia powódki o zapłatę kary umownej są niezasadne, albowiem kara umowna - zryczałtowane odszkodowanie- należna jest jedynie w wypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania.

Mając powyższe na względzie, a contrario art. 483 k.c., Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości.

Apelację od tego rozstrzygnięcia złożyła strona powodowa.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie w całości i zarzucił mu błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nie dokonanie ustaleń w zakresie ilości odpadów poddanych przez pozwanego recyklingowi i odzyskowi w ramach umowy z dnia 04 stycznia 2011 roku oraz obrazę prawa materialnego –art. 353¹ k.c. w zw. z art. 11 ustawy z dnia 11 maja 2001 roku o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. 2007.90.607 z póź. zm) i przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 grudnia 2006 roku w sprawie dokumentów potwierdzających odrębnie odzyski i odrębnie recykling (Dz. U. 2006.247.1816) poprzez przyjęcie, że wystawienie dokumentów potwierdzających odzysk i recykling odpadów w ilości niezgodnej ze stanem rzeczywistym, a zgodnej z treścią umowy, podlega ochronie prawnej w sytuacji niezgodności takiego stanu rzeczy z prawem.

Zgłaszając powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kwoty 260 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 31 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Pozwana wniosła odpowiedź na apelację, wnosząc o jej oddalenie i zasądzenie kosztów. Pozwana wniosła o dopuszczenie dowodów z dokumentów dołączonych do apelacji, podnosząc, że charakter zarzutów podnoszonych w apelacji odbiega od prezentowanego dotychczas przez powoda stanowiska procesowego, zatem powołanie nowych dowodów jest konieczne i uzasadnione w rozumieniu art. 381 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie była zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej w kontekście zgłoszonej przez stronę powodową podstawy faktycznej roszczenia.

Powód upatrywał podstawy do zasądzenia kary umownej w tej części umowy, która nakładała na pozwaną obowiązek dostarczenia dokumentacji potwierdzającej odzysk i recykling we właściwym, zgodnym z umową terminie, a także wskazywała, że pozwana nie dostarczyła tej dokumentacji we właściwym terminie za IV kwartał 2011 roku, tj. do dnia 15 stycznia 2012 roku. Żądał zatem zasądzenia kary umownej określonej w § 3 ust. 2, w zw. z ust. 3 lit. b umowy zawartej przez strony dnia 04 stycznia 2011 roku.

W okolicznościach ustalonych przez Sąd I instancji, trafne było ustalenie, że dokumentacja za IV kwartał wraz z fakturą zostały przez pozwaną przesłane w terminie uzgodnionym w umowie, bowiem już 30 grudnia 2011 roku. Nie ulega także wątpliwości, że powód otrzymał tę dokumentację przed 15 stycznia 2012 roku, skoro 12 stycznia 2012 roku zwrócił się z pismem do pozwanej, żądając ich skorygowania w zakresie ilości przetworzonych odpadów. Ustalenia te nie były sporne między stronami, jak również skarżący nie zarzuca Sądowi Okręgowemu wadliwej oceny dowodów z dokumentów w tym zakresie.

Prawidłowa jest zatem ocena Sądu I instancji, że pozwana wykonała należycie umowę stron dostarczając dokumenty za IV kwartał 2011 roku w umówionym terminie.

Zarzuty apelacji są nieuzasadnione, bowiem w toku postępowania pierwszo-instancyjnego strona powodowa nie formułowała żądania zasądzenia kary umownej w oparciu o wadliwą, niezgodną z umową stron ilość zebranych i przetworzonych odpadów, konsekwentnie twierdząc, że jej roszczenie opiera się na niedostarczeniu dokumentów za IV kwartał 2011 roku we właściwym terminie. Sąd Okręgowy poczynił zatem ustalenia odnośnie takiej podstawy faktycznej roszczenia, ustalając treść łączącego strony stosunku zobowiązaniowego w tym zakresie oraz wykonanie umowy co do terminowości dostarczenia dokumentów za poszczególne kwartały.

W postępowaniu apelacyjnym Sąd II instancji nie ogranicza się wprawdzie jedynie do kontroli prawidłowości zaskarżonego wyroku Sądu I instancji i ponownie w granicach apelacji, rozpoznaje sprawę w jej aspekcie merytorycznym, jednakże punktem wyjścia dla Sądu II instancji są skonkretyzowane już wcześniej żądania i twierdzenia obronne stron.

Z art. 187 § 1 k.p.c. wynika jednoznacznie, że pozew powinien –poza spełnieniem warunków pisma procesowego– zawierać dokładne określenie żądania i przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie pozwu. Powód wskazywał, że dochodzi kary umownej za niedostarczenie dokumentacji w terminie oraz określał wysokość tej kary w sposób przypisany w umowie do tego jej elementu.

W postępowaniu apelacyjnym nie jest dopuszczalna zmiana podstawy faktycznej roszczenia, zaś do tego zmierną zarzuty podnoszone w apelacji przez stronę powodową. Aktualnie, w apelacji, powód eksponuje nowe uzasadnienie zgłoszonego w pozwie żądania, wynikające z powołania się na inną niż dotychczas podstawę zasądzenia kary umownej, określoną w umowie stron (tj. niewłaściwą ilość odpadów w miejsce nieterminowego dostarczenia dokumentów).

Powoływane w apelacji argumenty wskazują na inny stan faktyczny niż ten, który był przedmiotem badania w toku procesu w pierwszej instancji. Sąd Okręgowy w świetle twierdzeń powoda i podjętej, w związku z tymi twierdzeniami, obrony przez pozwaną, nie czynił ustaleń, co do ilości rzeczywiście zebranych i poddanych recyklingowi odpadów, gdyż powód nie twierdził dotychczas, że pozwana nie przetworzyła zleconej ilości odpadów. Nieuzasadnione jest w związku z tym czynienie obecnie Sądowi Okręgowemu zarzutu braku ustaleń faktycznych w powyższym zakresie, bowiem Sąd dokonywał ustaleń i oceny prawnej w granicach zakreślonych przez strony.

W tym kontekście Sąd Okręgowy nie naruszył także prawa materialnego, którego naruszenie w apelacji podnosi powódka.

Podniesienie w apelacji zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego wskazujących na inny stan faktyczny niż ten, na którym zostało oparte żądanie pozwu, oznacza- niedopuszczalną w postępowaniu apelacyjnym – zmianę powództwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2011 roku, II CSK 402/10, OSNC-ZD 2012/1/16).

W świetle twierdzeń strony powodowej co do podstaw żądania kary umownej, Sąd Okręgowy nie miał obowiązku czynienia innych, niż wynikające z jasnych stanowisk stron, ustaleń w zakresie postanowień umowy z dnia 04 stycznia 2011 roku oraz jej właściwego wykonania. Skoro powód twierdził, że pozwana nie przedstawiła powodowi we właściwym terminie dokumentów, a to w ocenie powoda uaktualniało zapłatę kary umownej, to Sąd Okręgowy miał obowiązek zbadania terminowości dostarczenia opisanych umowie dokumentów. Spór nie dotyczył ilości zebranych i przetworzonych odpadów, brak było podstaw do działania w tym zakresie z urzędu przez Sąd Okręgowy. Takie działanie Sądu I instancji, które miałyby na celu znalezienie innej niż podawana przez powoda, podstawy faktycznej dla uwzględnienia jego roszczenia, było by niedozwolonym działaniem na korzyść jednej ze stron procesu.

Na marginesie można jedynie wskazać, że poza sporem w sprawie było, że strony umówiły się, że pozwana na zlecenie powoda zbierze i dokona recyklingu ogółem 6 000 Mg określonych odpadów, a także, że w trakcie wykonywania umowy powód był zainteresowana zwiększeniem zapotrzebowania i w wyniku ustnych uzgodnień w II kwartale 2011 roku, pozwana przetworzyła o 500 Mg więcej, za co powód zapłacił. W kolejnych dwóch kwartałach, jak wynika z ustaleń Sądu Okręgowego, co także nie było sporne, pozwana przetworzyła po 1 500 Mg odpadów. Powód natomiast zakwestionował dokumenty i fakturę za IV kwartał, żądając jej skorygowania, aby ilość przetworzonych odpadów była zgodna z umową. Pozwana zastosowała się do tego żądania. Dokonana korekta faktury i dokumentów potwierdzających odzysk odpadów wynikała zatem z niedochowania warunku zmiany umowy stron w formie pisemnej, zaś należy przyjąć, że w istocie pozwana dokonała zebrania i recyklingu większej niż określona w umowie, ilość odpadów (o 500 Mg). Okoliczność ta, jak trafnie przyjął Sąd Okręgowy nie ma wpływu na ocenę zasadności roszczenia, gdyż pozwana we właściwym, zgodnym z umową, terminie przedstawiła dokumenty potwierdzające zebranie i przetworzenie odpadów za IV kwartał 2011 roku. Wywiązała się zatem ze swojego obowiązku wynikającego z zawartej z powodem umowy. Za wadliwe można byłoby uznać wykonanie umowy w II kwartale, jednak roszczenie powoda nie było z tym związane. Na marginesie można wskazać, że takie działanie powoda świadczy o braku jej lojalności wobec kontrahenta.

Zważywszy na powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił wnioski dowodowe zgłoszone w toku postępowania apelacyjnego jako nieprzydatne do rozpoznania sprawy.

Z tych względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda na podstawie art. 385 k.p.c. jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik procesu.